

Om utbredningen av *Rhantus fennicus* (Coleoptera, Dytiscidae)

[On the distribution of *Rhantus fennicus* Huldén (Coleoptera, Dytiscidae)]

ANDERS N. NILSSON

En av våra absolut sällsyntaste arter av dykarskalbaggar är *Rhantus fennicus*, vilken nyligen beskrevs från två finska exemplar (Huldén 1982). Något överraskande återfanns arten senare på en lokal i det inre av Västerbotten (Nilsson 1986), varifrån även larven och biologin beskrivits (Nilsson 1987).

Vid ett besök på Zoologiska institutet i Leningrad i mars 1988 kunde jag konfirmera mitt antagande (Nilsson 1986:42) att *R. fennicus* tidigare förväxlats med *R. consputus* Sturm i Sovjetunionen (Zaitsev 1953:293, 294). I samlingarna hittade jag nämligen fyra ex av *R. fennicus* med följande uppgifter: (1) ♂, "Petrop." (= Leningrad); (2) ♂, "23.v.04"; (3) ♂, "Boblovo, Klin u., Mosk. g. 25.vi.05 A.Smirnov"; (4) ♀, "Bologoe, Novg. g. 22.v.03". De kända fynden av *R. fennicus* redovisas i Fig. 1. De sovjetiska fyndlokalerna hör idag till Kalininskaja, Leningradskaja resp Moskovskaja oblast. Troligen har arten även tagits i Jaroslavska oblast, då Zaitsev (1953:294) uppgav *R. consputus* därifrån. Två av djuren i Leningrad hade tidigare bestämts till *R. consputus*, medan en hane av Zaitsev identifierats som *R. suturellus* (Harris).

R. fennicus har i Sverige uppgivits som akut hotad pga vattenreglering (Andersson et al. 1987). Även om inga planer nu finns för en exploatering av den å i vilken *R. fennicus* påträffats i Sverige så är byggandet av s k minikraftverk i Norrland ett aktuellt problem (Bengtsson 1988).

Jag har förgäves sökt efter andra fyndlokaler för *R. fennicus*, som tveklöst är ytterst sällsynt. Den höga åldern på de sovjetiska fynden kan antyda att arten är på tillbakagång, vilket dock motsägs av artens frånvaro i äldre svenska samlingar. *R. fennicus* tycks vara en art med höga biotopkrav och som dessutom förekommer i individfattiga populationer. Ett frivilligt insamlingsstopp på den kända svenska lokalen ter sig mycket befogat, då det inte är orimligt att tänka sig en lokal utrotning pga ett alltför hårt samlande. Ett avskräckande exempel är *Agabus clypealis* (Thomson), vilken återfanns 1970 av Holmen (1980) i en liten bäck på Öland. Sedan fyndet blev känt har lokalen be-

Fig. 1. Fyndlokaler för *Rhantus fennicus* Huldén.

Collection localities for *Rhantus fennicus* Huldén.

sökts av flertalet av de svenska skalbaggsamlarna, och i mina ögon utgör detta ett hot helt i klass med dikning och försurning, vilka angavs som hotorsaker av Andersson et al. (1987).

Jag tackar Dr. G.S. Medvedev med medarbetare för möjligheten att studera och låna djur från Zoologiska institutets samlingar i Leningrad.

Litteratur

- Andersson, H., Coulianos, C.-C., Ehnström, B., Hammarstedt, O., Imby, L., Janzon, L.-Å., Lindelöw, Å. & Walldén, H.W. 1987. Hotade evertebrater i Sverige. — Ent. Tidskr. 108:65—75.
- Bengtsson, H. 1988. Varning för Baggböleri. Sösjön nästa? — Sveriges Natur 79(2):2—13.
- Holmen, M. 1980. *Agabus clypealis* genfundet i Sverige. — Ent. Tidskr. 101:155—156.
- Huldén, L. 1982. *Rhantus fennicus* sp.n. (Coleoptera, Dytiscidae) from Finland. — Notulae ent. 62:125—127.
- Nilsson, A.N. 1986. Notes on the taxonomy and habitat of *Rhantus fennicus* (Coleoptera: Dytiscidae), with the first Swedish record. — Notulae ent. 66:41—44.
- Nilsson, A.N. 1987. The larva of *Rhantus fennicus* (Coleoptera, Dytiscidae), with a key to the Fennoscandian species of *Rhantus*. — Notulae ent. 67:33—41.
- Zaitsev, F.A. 1953. Plavuntsovyje i vertyachki. — Fauna SSSR, New ser. 58:1—376.

Summary. The rare dytiscid species *Rhantus fennicus* Huldén is reported from the USSR for the first time. Four specimens collected in 1905 or earlier in the Kalininskaja, Leningradskaja and Moskovskaja oblast were found at the Zoological Institute, Leningrad.